

МОНІТОРИНГ АССОРТИМЕНТА ОТЕЧЕСТВЕННОГО РИНКА ЦЕФАЛОСПОРИНОВ, КОТОРЫЕ ПРИМЕНЯЮТСЯ ДЛЯ ЛЕЧЕНИЯ ПНЕВМОНИИ У ДЕТЕЙ

Беляева О.И., Трохимчук В.В.

Резюме. В статье приведен анализ данных Государственного реестра лекарственных средств в отношении антибактериальных средств группы цефалоспоринов по состоянию на 01.01.2011 г. Установлены особенности распределения цефалоспоринов по группам АТХ-классификации, фирмам – производителям, лекарственным формам. Установлено, что ассортимент цефалоспоринов представлен на рынке неравномерно – монопольное положение занимают парентеральные лекарственные формы. Обеспеченность современными пероральными лекарственными формами цефалоспоринов для лечения пневмонии у детей значительно низкая.

Ключевые слова: пневмония, цефалоспорины, ассортимент, детские лекарственные формы.

MONITORING ASSORTMENT OF CEPHALOSPORINS USED TO TREAT PNEUMONIA IN CHILDREN

O.Belyaeva, V.Trokhimchuk

Summary. In the article provides an analysis of State Registry of medicines for cephalosporins antibiotics. The peculiarities of distribution of ATC- cephalosporins in groups, manufacturers and dosage forms. It is set, that range of cephalosporins are unevenly represented in the market – the monopolistic position is occupied by perenteral dosage forms of cephalosporins. Provision modern oral dosage forms of cephalosporins for the treatment of pneumonia in children is much lower.

Keywords: pneumonia, cephalosporins, assortment, children's dosage forms.

УДК 615.12:339.162

НАУКОВЕ ОБҐРУНТУВАННЯ АНКЕТУВАННЯ ЛІКАРІВ ЩОДО ФАРМАКОТЕРАПІЇ ХВОРИХ НА ГАСТРИТ І ДУОДЕНІТ

Трохимчук В.В., Ольхова І.В., Гринчук І.Г., Трохимчук О.І.

Одеський національний медичний університет

Резюме: Експертна оцінка препаратів та їх економічна складова медикаментозної терапії дають важливу інформацію для оптимізації лікувального процесу. Розроблена анкета для опитування лікарів щодо оцінки ефективності і безпечності препаратів для лікування хворих дітей на гастрит і дуоденіт та вивчені фактори, що впливають на їх призначення, дозволили провести анкетування фахівців. На основі даних експертів можливо розробити рекомендації до включення у формулярні переліки лікарських засобів, що застосовуються у терапії гастриту і дуоденіту у дітей.

Ключові слова: анкетування, оцінка сучасних технологій фармакоterapiї, лікарські засоби.

Вступ. За останні роки значно зріс інтерес до стандартизації надання медичної допомоги хворим та проблем економічної оцінки ефективності лікування хвороб, що обумовлено появою альтернативних методів терапії, більшої кількості нових дорого вартісних медичних технологій, лікарських засобів (ЛЗ), підвищенням вартості медичних послуг, а також відносною

обмеженістю грошових засобів, які виділяються на охорону здоров'я [8]. Проведення фармакоекономічних досліджень, що спрямовані на вивчення економічної доцільності використання ЛЗ і схем медикаментозної терапії, нерозривно пов'язані з ефективністю і безпечністю препаратів. Експертна оцінка препаратів та їх економічна складова медикаментозної терапії дають важливу інформацію для оптимізації лікувального процесу. На основі даних експертів розробляються шляхи оптимізації фармацевтичного забезпечення хворих, у тому числі й формування формулярів ЛЗ лікувальних закладів.

Мета – визначення прихильності лікарів до призначення сучасних препаратів, на основі запропонованої систематизації інформації та анкети для опитування лікарів щодо оцінки ефективності і безпечності препаратів для лікування хворих дітей на гастрит і дуоденіт та вивчення факторів, що впливають на їх призначення.

Методи дослідження: Розробку анкети проводили шляхом систематизації інформації з чинних законодавчо затверджених джерел: наказ МОЗ України від 26.05.2010 № 438 «Про затвердження протоколів діагностики та лікування захворювань органів травлення у дітей» [4], Державний реєстр лікарських засобів України (станом на 01.09.2011) [1], Державний формуляр лікарських засобів (2011) [2], Довідник лікарських засобів (2011) [3].

Результати дослідження та їх обговорення. В комплексі методів, за допомогою яких здійснюється збір інформації, опитування є найбільш популярним. Специфіка даного методу полягає в тому, що при його застосуванні джерелом первинної інформації виступає медичний працівник. В основі методу опитування знаходиться сукупність питань, що пропонуються респонденту, відповіді якого і складають необхідну інформацію. Дослідження думки фахівців проводяться методом анкетування, в якому як засіб для збирання відомостей від респондента використовується спеціально оформлений список питань — анкета. Анкетування – це стандартизована процедура, що дає можливість найбільш правильно слідувати плану дослідження, оскільки процедура запитання-відповідь суворо регламентована. При проведенні досліджень нами використовувались різні способи анкетування: поштовий (анкети розсилаються поштою), роздатковий (дослідник роздає їх групі респондентів), онлайн (анкета розміщується на web-сайті кафедри). За допомогою методу анкетування з найменшими витратами отримується високий рівень масовості дослідження. Особливістю цього методу можна вважати його анонімність (особа респондента не фіксується, реєструються лише його відповіді) [5, 7]. Методологічні основи проведення та подальшого застосування результатів методу експертних оцінок у вітчизняній фармацевтичній науці були закладені провідними науковцями [6].

Дизайн дослідження передбачав проведення двох етапів: дослідного і практичного. Завданням дослідницького етапу була оцінка уявлень лікарів про лікарські препарати на фармацевтичному ринку України. Для об'єктивізації отриманої інформації в окремих випадках використовувався метод інтерв'ювання з реєстрацією відповідей. Для цього нами була розроблена анкета з метою опитування даних фахівців. Анкета має традиційну структуру:

вступ, відомості про лікувально-профілактичний заклад (ЛПЗ), лікаря-спеціаліста, критерії оцінювання, мінімальний перелік ЛЗ. Лікарям-гастроентерологам пропонується заповнити анкету, надати короткі відомості про ЛПЗ та про себе. Останні данні необхідні для того, щоб визначити компетентність опитуваних за такими критеріями: спеціальність, посада, кваліфікаційна категорія, рік підвищення кваліфікації, наявність наукового ступеня, загальний лікувальний стаж, стаж роботи за фахом.

У наступному блоці анкети сформовані переліки зареєстрованих в Україні препаратів, в основу яких покладені дані Протоколів лікування хронічного гастриту у дітей, Протоколів лікування хронічного гастродуоденіту у дітей [4], а також Державного реєстру лікарських засобів (станом на 01.09.2011) [1], Державного формуляру лікарських засобів (2011) [2] та Довідника лікарських засобів (2011) [3]. Враховуючи те, що рекомендації по призначенню лікарських засобів в Протоколах визначені нечітко, в анкеті дещо збільшено асортиментні позиції препаратів з врахуванням досвіду експерта.

Експертне оцінювання лікарських препаратів, що застосовуються для лікування гастриту та дуоденіту в стаціонарних та амбулаторних умовах, здійснювалось від 0 до 4 балів та за наведеними критеріями:

- ✓ ефективність;
- ✓ безпечність препарату (частота виникнення побічних дій);
- ✓ перспективність застосування препарату;
- ✓ частота призначення препарату в лікувальному закладі.

В результаті проведених анкетувань визначено фактичне ставлення лікарів-гастроентерологів до ефективності і безпечності досліджуваних груп препаратів вітчизняних та зарубіжних виробників, що зареєстровані в Україні. Оцінювані препарати представлені у табл. 1 і 2 за групами АТХ-класифікації та виробниками.

Для вивчення факторів, що впливають на призначення лікарських засобів, лікарям запропоновано обрати фактори, що впливають на призначення ними препаратів для лікування гастриту та дуоденіту в стаціонарних та амбулаторних умовах, вказати, яким виробникам препаратів (вітчизняним чи іноземним), джерелам інформації про ЛЗ віддають перевагу (власному досвіду, даним доказової медицини, порадам колег та провізорів, інформації від медичних працівників, рекламі в ЗМІ, інформації, отриманій на форумах, у фахових наукових виданнях).

Структура переліку лікарських препаратів, що застосовуються для лікування в стаціонарних та амбулаторних умовах дітей, хворих на хронічний гіперацидний гастрит, асоційований з *Helicobacter pylori*, в період загострення

Міжнародна непатентована назва	АТХ-код	Кількість виробників:	
		вітчизняних	іноземних
Антибактеріальні засоби, що застосовуються для ерадикації <i>Helicobacter pylori</i>			
<i>Пеніциліни широкого спектру дії (J01CA)</i>			
Амоксицилін	J01CA04	3	9
<i>Макроліди (J01FA)</i>			
Рокситроміцин	J01FA06	0	1
Кларитроміцин	J01FA09	4	12
Азитроміцин	J01FA10	2	17
<i>Інші протимікробні та антисептичні засоби (G01AX)</i>			
Фуразолідон	G01AX06	2	0
Засоби, які посилюють захист слизової та поліпшують регенерацію			
<i>Інші засоби для лікування кислотозалежних захворювань (A02BX)</i>			
Альгінова кислота	A02BX05	0	1
Вісмуту субцитрат колоїдний	A02BX05	1	1
Препрезин	A02BX03	1	0
Сукральфат	A02BX02	1	1
<i>Інші ентеросорбенти (A07BC)</i>			
Смектит діоктаедричний	A07BC05	1	1
<i>Антагоністи H₂-рецепторів (A02BA)</i>			
Ранітидин	A02BA02	3	5
Фамотидин + Кальцію карбонат + Магнію гідроксид	A02BA03	0	1
<i>Інгібітори «протонного насоса» (A02BC)</i>			
Омеспразол	A02BC01	3	11
Пантопразол	A02BC02	1	5
Антациди (A02A)			
<i>Сполуки алюмінію (A02AB)</i>			
Алюмінію фосфат	A02AB03	0	1
<i>Комбіновані препарати та комплексні сполуки алюмінію, кальцію і магнію (A02AD)</i>			
Алюмінію гідроксид + Магнію гідроксид	A02AD01	0	3
Гідротальцит	A02AD04	0	1
Прокінетики або стимулятори перистальтики (A03FA)			
Домперидон	A03FA03	6	11
Ітоприду гідрохлорид	A03FA	0	1
Метоклопрамід	A03FA01	1	1
Спазмолітичні засоби			
<i>Алкалоїди беладоны (A03BA)</i>			
Атропін	A03BA01	3	0
<i>Напівсинтетичні алкалоїди беладоны (A03BB)</i>			
Гіосцин бутилбромід	A03BB01	0	2
<i>Папаверин та його похідні (A03AD)</i>			
Папаверин та його похідні	A03AD01	4	2
Дротаверин	A03AD02	6	5
<i>Синтетичні антихолінергічні засоби (A03AB)</i>			
Прифінію бромід	A03AB 18	0	1

Структура переліку лікарських препаратів, що застосовуються для лікування в стаціонарних та амбулаторних умовах дітей, хворих на хронічний гіпоацидний гастрит в період загострення

Міжнародна непатентована назва	АТХ-код	Кількість виробників:	
		вітчизняних	іноземних
Стимулятори шлункової секреції			
<i>Препарати, що містять пепсин та кислоту (A09AC)</i>			
Ашдин + Пепсин	A09AC01	0	1
<i>Препарати для лікування кислотозалежних захворювань (A02X)</i>			
Подорожник великий	A02X	1	0
<i>Засоби, що підвищують апетит (A15)</i>			
Подорожника сік	A15	1	0
Засоби, які посилюють захист слизової та поліпшують регенерацію			
<i>Інші засоби для лікування кислотозалежних захворювань (A02BX)</i>			
Альгінова кислота	A02BX05	0	1
Вісмуту субцитрат колоїдний	A02BX05	1	1
Пірензепін	A02BX03	1	0
Сукральфат	A02BX02	1	1
<i>Інші ентеросорбенти (A07BC)</i>			
Смектит діоктаедричний	A07BC05	1	1

Висновок Розроблена анкета для опитування лікарів щодо оцінки ефективності і безпечності препаратів для лікування хворих дітей на гастрит і дуоденіт та вивчені фактори, що впливають на їх призначення, дозволили провести анкетування фахівців. На основі даних експертів можливо розробити рекомендації щодо включення у формулярні переліки ЛЗ, що застосовуються у терапії гастриту і дуоденіту у дітей, що сприятиме оптимізації фармацевтичного забезпечення даної категорії хворих.

Література

1. Державний реєстр лікарських засобів України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до сайту: <http://www.drlz.kiev.ua/>

2. Державний формуляр лікарських засобів. - 3-й вип. /За ред. В.Є. Бліхара, В.Т.Чумака, В.І.Мальцева, А.М.Морозова, В.Д.Парія, А.В.Степаненко, Т.М. Думенко [Електронний ресурс] .- 80 Min /442 MB. — К., МОЗ України, 2011. - 1 електрон. опт. диск (CD-ROM); 12 см. — Систем. вимоги: Pentium166 ; 64 Mb RAM ; Windows 95, 2000, XP ; MS Word 97-2000.— Державний фармакологічний центр МЗ України.

3. Довідник лікарських засобів.-5-й випуск [Електронний ресурс] .- 80 Min /442 MB. — К., МОЗ України, 2011. - 1 електрон. опт. диск (CD-ROM) ; 12 см. — Систем. вимоги: Pentium; 32 Mb RAM ; Windows 95, 98, 2000, XP ; MS Word 97-2000.— Державний фармакологічний центр МЗ України.

4. Наказ МОЗ України від 26.05.2010 № 438 «Про затвердження протоколів діагностики та лікування захворювань органів травлення у дітей». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу до наказу: <http://moz.gov.ua/ua/main/docs/?docID=20685>.

5. Опитування. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до сайту: <http://www.pharmencyclopedia.com.ua/article/3157/opitivannya>

6. Толочко В.М. Експертна оцінка лікарських препаратів, які застосовуються у лікуванні хворих на бронхіальну астму / В.М. Толочко, О. А. Немченко / клінічна фармація. - 2010. - Т. 14, №3. – С. 16-19.

7. Трохимчук В.В. (мол.) Анкетування споживачів фармацевтичних послуг для визначення доступності лікарських засобів / В.В. Трохимчук (мол.), М.С. Пономаренко, В.Г. Іванісенко] // Фармацевтичний журнал . – 2009. - № 2. – С. 11-16

8. Щербиніна М. Б. Підсумки анкетування лікарів з питань якості надання медичної допомоги пацієнтам з біліарною патологією за чинними клінічними протоколами / М. Б. Щербиніна , О. В. Закревська / Сучасні медичні технології. – 2010. – №2. – С. 115-117

НАУЧНОЕ ОБОСНОВАНИЕ АНКЕТИРОВАНИЯ ВРАЧЕЙ ОТНОСИТЕЛЬНО ФАРМАКОТЕРАПИИ БОЛЬНЫХ ГАСТРИТОМ И ДУОДЕНИТОМ **Трохимчук В.В., Ольхова И.В., Гринчук И.Г., Трохимчук О.И.**

Резюме: Экспертная оценка препаратов и их экономическая составляющая медикаментозной терапии дают важную информацию для оптимизации лечебного процесса. Разработана анкета для опроса врачей относительно оценки эффективности и безопасности препаратов для лечения больных детей гастритом и дуоденитом и изучены факторы, влияющие на их назначение, позволили провести анкетирование специалистов. На основе данных экспертов возможно разработать рекомендации к включению в формулярные перечни лекарственных средств, применяемых в терапии гастрита и дуоденита у детей.

Ключевые слова: анкетирование, оценка современных технологий фармакотерапии, лекарственные средства.

A QUESTIONNAIRE STUDY ASSESSING DOCTORS' EXPERIENCES OF PATIENTS WITH GASTRITIS AND DUODENITIS.

V. Trokhymchuck, I. Olkhova, I. Grynchuk, O. Trokhymchuck

Summary. Expert evaluation of drugs and their economic component of drug therapy provide important information to optimize the treatment process. A questionnaire was designed for doctors to assess the effectiveness and safety of drugs for the treatment of children affected with gastritis and duodenitis. The factors that influence the prescription of these drugs were examined. Based on the data obtained from the experts in the field, it is possible to develop recommendations for potential inclusion of various medical institutions into the preferred drug lists used in the treatment of gastritis and duodenitis in children, which will optimize pharmaceutical supply needed to treat this category of patients.

Keywords: questionnaire, assessment of current technologies, Pharmacotherapy, drugs.